
Svada

SPRÅKSPALTEN

KJETIL KARLSEN

Kjetil Karlsen (f. 1966) er allmennlege ved Sørbyen legesenter i Tromsø.

TORGEIR BRUUN WYLLER

Torgeir Bruun Wyller (f. 1960) er spesialist i indremedisin og i geriatri, professor i geriatri ved Universitetet i Oslo og overlege ved Oslo universitetssykehus.

Email: t.b.wyller@medisin.uio.no

Ordsqualder og tomme fraser kan kamuflere manglende innhold eller fakta som ikke tåler dagens lys. Humor kan være effektiv motgift. Og appellen «Drep meg, konge, men ikke med graut» er fremdeles høyst aktuell.

Du kan gå fram på to måter:

1) **Full pakke:**

Generatoren har laget en tilfeldig setning for deg. Trykk på knappen for å lage en ny. [Lag ny setning](#)

2) **Gjør det selv:**

Plukk ut ett ord eller uttrykk fra hver kolonne (1–7).

I betraktning av en forskningsbasert avklaring maksimeres samhandlingsarenaene hva gjelder utfordringsrommet.

1	2	3	4	5	6	7
Gitt	en forskningsbasert	måltsetning	syndiggjøres	forebyggingspotensialet	innenfor rammen av	sykehus sammenslåingen
Under hensyntagen til	en optimal	detaljerings	overstyres	helserisiko	som en følge av	DRO-produksjonen
I lys av	en samlos	struktur	irriteres	helserisikoen	for så vidt gjelder	rehabiliteringsprosjekt
Vedrørende	en pasientorientert	agenda	identifiseres	sanhandlingsarenaene	med henblikk på	styringsmodellen
Grunnet	en proaktiv	tidshorisont	inhiberes	brukerrepresentasjonen	i forhold til	leveransekonsept
I betraktning av	en betydelig	optimalisering	lokaliseres	kunnskapsforankringen	hva angår	IA-arbeidet
Forutsett	en tverrfaglig	mobilitet	kommuniseres	statsekretærens vurdering	parallelt med	nasjonale helsemål
Med utgangspunkt i	en vesentlig	treffelikkhet	stykes	HR-direktørens beslutning	i relasjon til	turmasforskriften
I forhold til	en helsepolitikk	innsett	realiseres	brukertilfredsheten	i tilknytning til	utfordringsrommet
Sett hen til	en kostnadseffektiv	kvalitetsutvikling	effektiveres	helseinformasjonflyten	på bakgrunn av	helserisikoen
I henhold til	en avtagende	problematikk	forankres	sanhandlingspotensialet	avhengig av	rekrutteringsutfordringene
Med tanke på	en vedvarende	ressursbruk	maksimeres	økonomisjefens målhorisont	hva gjelder	felthandlingen
Uavhengig av	en tiltagende	omstilling	konkretiseres	sykehusdirektørens visjon	koordinert med	tilsynsrapporten
Sett på bakgrunn av	en helsefaglig	avklaring	tilgjengeliggjøres	helserisikoen	på samme måte som	omstillingprosessen
Sammenholdt med	en helhetlig	implementering	utvides	helseutfordringene	i motsetning til	leveransekonseptet
På grunn av	en manglende	styringsinnsett	dokumenteres	helserisikoen	innenfor	innsettforankringen
Med hensyn til	en særlig	innsett	spores	fastlegenes produksjonene	i tillegg til	helseforetaket
Under forutsetning av	en løpende	forvektningjustering	inhiberes	rehabiliteringspotensialet	gjennom	ventelistedekandiderne
Etter en totalvurdering av	en langiktig	orientering	adresses	sanhandlingskompetansen	ut fra	tjenesteintegrasjonen
Uten hensyn til	en bærekraftig	utvikling	stabiliseres	forvaltningstiltakene	med sikte på	kybernetikkens
Avhengig av	en resultatorientert	målhorisont	genereres	sanhandlingskoordineringen	på tvers av	pasientutviklingsstrategien
På grunnlag av	en tverrfaglig	arena	stabiliseres	avviksmeldingene	på linje med	kvalitetsarbeidet
I og med	en kunnskapsbasert	styrings	balanseres	fagkoordineringen	utenom	systemvirkten
Under henvisning til	en inkluderende	avstemning	irriteres	helseproblematikken	i forbindelse av	helsereformene

Fra nettsiden Svadagenerator

Erlend Hem skrev nylig i Språkspalten om moteord og klisjeer. Han påpekte at slike ord kan være fikse og moderne en stund, men fort taper sin glans og blir kjedelige (1). Mens *klisje* brukes om enkeltord og korte vendinger, brukes *svada* som betegnelse på hele setninger eller lengre utlegninger.

Suada, romernes gudinne for veltalenhet, er opprinnelsen til det latinske ordet svada. I latinske ordbøker er verbet *suadere* oversatt med ord som *råde* og *anbefale*. Det engelske ordet *persuade* (overtale) har samme opphav. Den positive valøren har etter hvert forsvunnet, og ordet har nå utelukkende negative konnotasjoner. I *Norsk Riksmålsordbok* fra 1957 forklares svada som «ordskvalder, tomme fraser, tomt snakk» (2). I Aschehoug og Gyldendals store norske ordbok fra 2005 defineres svada som «tomme ord, fraser» (3).

Svadatakster kan inneholde moteord og klisjeer, men kjennetegnes i tillegg av en mer gjennomgripende og alvorlig svakhet enn at enkeltelementer er intetsigende. Den som er ute etter tydelighet må unngå svada. Svada fordunkler tanken og tilslører sannheten – og kan derfor føre til feilprioriteringer og ukloke beslutninger. Svadaprat kan være en strategi for å tildekke faderer, servere dårlige nyheter i et appetittlig format eller fremstå som resolutt og handlekraftig der forvirring i virkeligheten råder. Tom Hetland beskriver hvordan språksvada brer om seg i forvaltningen: «Og smitten har kome gjennom *New Public Management* – ideologien om at offentlige institusjoner skal effektiviserast ved å overta styringsformer og styringskultur frå det private» (4).

Svadageneratoren

I kampen mot svada kan humor være mer effektivt enn kritikk og irettesettelse. Språkrådets Svadagenerator, en Sareptas krukke av intetsigende fraser, har gått sin seiersgang i videresendte e-poster og som oppslag i sosiale elektroniske medier [\(5\)](#). På Språkrådets nettsted kan du lage dine egne svadasetninger eller la generatoren produsere tilfeldige setninger for deg. Språkrådet har nå lansert en spesialversjon: Helseadministrativ svadagenerator [\(6\)](#).

Lik keiseren som ikledde seg nye klær før han spaserte naken gjennom byen, kan den nakne sannhet pyntes med svada når den i seg selv ikke er så imponerende:

- *Med hensyn til en helhetlig målhorisont synliggjøres samhandlingspotensialet innenfor rammen av nasjonale helsemål.*
- *Formålet med samarbeidsavtalene er å fremme samhandlingen mellom partene ved å konkretisere oppgave- og ansvarsplasseringen mellom kommuner og helseforetak, og å etablere gode samarbeidsrutiner på sentrale samhandlingsområder.*
- *Helse- og omsorgsdepartementet legger til grunn at det innenfor rammen av samhandlingsreformens arbeid bør skje en et systematisk arbeid der alle involverte grupper; brukerorganisasjoner, ansattes organisasjoner, virksomheter og kommuner, arbeider sammen for å utvikle felles forståelse av hva som for de ulike sykdomsgruppene er gode pasientforløp.*

Det første utsagnet er produsert av den helseadministrative svadageneratoren [\(6\)](#), det andre er hentet fra Helse- og omsorgsdepartementets nasjonale veileder om samarbeid mellom kommuner og regionale helseforetak [\(7\)](#), mens det tredje er fra stortingsmeldingen om samhandlingsreformen [\(8\)](#). Formuleringene reiser spørsmål om departementet allerede kan ha utviklet sin egen svadagenerator til bruk ved helsereformer, sykehussammenslåinger og generell ledelse av helsetjenestene.

Keiserens nye klær

Skredderne i H.C. Andersens eventyr forklarte at de laget klær av et vidunderlig vakkert materiale som hadde den spesielle egenskapen at det var usynlig for alle som var udugelige i sine embeter eller utillatelig dumme. Massene jublet da den nakne keiseren viste seg, for hvem tar vel sjansen på å avsløre seg selv som udugelig og dum? Ordsqualder og tomme fraser i helseforvaltningens strategi- og styringsdokumenter kan på samme vis passere ukommentert fordi mange frykter konsekvensene av å påpeke at det faktisk dreier seg om svada.

Vi anbefaler Språkrådets helseadministrative svadagenerator. Den er en kilde til munter humring, samtidig som den avslører svakheter ved moderne helseadministrativ sjargong.

Podkast på www.tidsskriftet.no

LITTERATUR

1. Hem E. Styr unna moteordene. Tidsskr Nor Legeforen 2012; 132: 1128-9. [PubMed]
2. Norsk Riksmålsordbok. Oslo: Riksmålsvernet, 1957.
3. Guttu T. red. Aschehoug og Gyldendals store norske ordbok. 2. utg. Oslo: Kunnskapsforlaget, 2005.
4. Hetland T. Maktspråk utan meining. Stavanger Aftenblad 6.1.2012.
5. Språkrådet. Svadagenerator. <http://gamma.kaldera.no/svada/> (25.5.2012).
6. Språkrådet. Helseadministrativ svadagenerator. <http://gamma.kaldera.no/svada/helse.html> (25.5.2012).
7. Samhandlingsreformen – lovpålagte samarbeidsavtaler mellom kommuner og regionale helseforetak/helseforetak. Nasjonal veileder. Oslo: Helse- og omsorgsdepartementet, 2012.
www.regjeringen.no/nb/dep/hod/dok/veiledninger_og_brosjyrer/2011/samhandlingsreformen---lovpalagte-samarb.html?id=661886 (21.6.2012).
8. St.meld. nr. 47 (2008–2009). Samhandlingsreformen.
www.regjeringen.no/nb/dep/hod/dok/regpubl/stmeld/2008–2009/stmeld-nr-47–2008–2009-.html?id=567201 (21.6.2012).

Publisert: 18. september 2012. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.12.0680

Mottatt 1.6. 2012, første revisjon 27.6. 2012, godkjent 6.8. 2012. Medisinsk redaktør Raida Ødegaard.

Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 14. juli 2026.